

Nieuwsbrief

Inhoud

Van de vicevoorzitter	1
Interview: Manon Vanderkaa	1
Nieuwe penningmeester	3
Summer School Andante	4
Vrouwenhandel	6
Wetenswaardig	7

Secretariaat Unie NKV
Emmaplein 19 A
5211 VZ 's-Hertogenbosch
Tel: (073) 69 21 317
Fax: (073) 69 21 322
E-mail: unienkv@knr.nl
Website: www.unienkv.nl

Van de vice-voorzitter

Vrouwen hebben toch vaak wat te vieren: verjaardagen van de familie, van vriendinnen en vrienden of van jezelf, trouwdagen, herdenkingsdagen, toernooien, diploma's, dopen van je kinderen en kleinkinderen, communiefeesten, en zo kan ik nog wel even doorgaan. Bij sommige families verandert er nooit wat, bij andere komen er heel wat vieringen bij zonder de oude vertrouwde tradities uit het hart te bannen. Zo blijf je een ondernemende familie, gemeenschap, dorp en niet te vergeten Kerk!

Meestal is een feest succesvol omdat vrouwen hun schouders onder alle voorbereidingen zetten. Wij kunnen dit door onze solidariteit met elkaar, onze families en alle groepen waar wij ons druk over maken.

Het afgelopen weekend was er burendag. Er is veel georganiseerd. Ik heb hele leuke reacties gehoord maar ook teleurgestelde mensen ontmoet uit buurten waar veel minder georganiseerd was. Het was een uitgelezen kans om eens op een andere manier te praten met de burens. Velen spraken de wens uit om dat volgend jaar weer te doen. En daar gaat het ook om: kijk naar elkaar en durf solidair te zijn.

'Vrouwen in een solidaire gemeenschap', met dat beeld sluit Manon Vanderkaa aan bij 'vrouwen in het brandpunt', het thema van ons 50-jarig bestaan van de Unie NKV. De Unie NKV ziet Sara en ook zij was een vrouw van vernieuwing en durf.

Wij nodigen jullie allemaal uit: laat zien dat je solidair bent met de katholieke vrouwen en organisaties. Tot ziens op 7 november!

Evelien Blom

Vrouwen in een solidaire gemeenschap

Interview met Manon Vanderkaa

'Van jongs af aan heb ik een verbondenheid gevoeld met ontwikkelings- en derde wereldlanden. Opkomen voor een menswaardig bestaan, strijden voor gerechtigheid en tegen onrecht juist geïnspireerd door het geloof, dat geeft mij energie.' Manon Vanderkaa (43) is directeur van Mensen met een Missie. Zij houdt de lezing op het jubileum van de Unie NKV, 7 november 2009 in Nijmegen. Hieronder alvast een kennismaking met een bevlogen vrouw.

'In de derde klas van de middelbare school moesten er werkstukken over landen gemaakt worden. Ik was ziek maar een vriendin kende mij genoeg om te regelen dat ik mijn werkstuk over El Salvador mocht maken. Dat was eind jaren zeventig, de tijd van bisschop Romero. In de katholieke parochie waar ik opgegroeid ben, zei de priester op een bepaald moment: "Ik ga over vijf jaar met emeritaat en dan moeten jullie het doen." Die parochie is een hele sterke en hechte gemeenschap geworden. Het heeft me op het spoor gezet van de theologiestudie. Gerechtigheid was ook mijn drive in mijn studie. De man-vrouw-

verhoudingen hadden mijn interesse, evenals de onderstroom van de kerkgeschiedenis: niet wat de top over het geloof zegt, maar wat geloven betekent voor het zwakke, het kleine en weggetrapte.

Aan het eind van de studie heb ik stage gelopen bij de Vastenactie. Daar werd ik vervolgens coördinator van het campagnecentrum.

In 1995 ben ik overgestapt naar het Centraal Missie Commissariaat. Die organisatie bestaat bijna tachtig jaar en is nauw verbonden met ordes en congregaties. De naam is veranderd: eerst CMC

Mensen met een Missie, en nu Mensen met een Missie. Nog steeds behartigen we de belangen van missionarissen, maar ook ondersteunen we initiatieven van kleinschalige organisaties binnen een breed kerkelijk netwerk. Nee ik reis niet veel, ik ga gemiddeld eens per jaar voor mijn werk naar de derde wereld.'

Steun ontlenen aan Maria

Ze woont al 20 jaar samen, heeft met haar vriend drie kinderen (8, 10 en 12 jaar) en ze is actief in een parochie met veel vrijwilligers. 'Alle generaties hebben er een plek. Er is bijvoorbeeld een groot jongerenkoor.' Naast gerechtigheid

is 'solidaire geloofsgemeenschap' een woord dat ze graag gebruikt. 'Daaronder versta ik een geloofsgemeenschap waarin mensen elkaar stimuleren en bevragen, waarin ze gesterkt worden vanuit het bidden en zingen, en bewust van wat hen te doen staat in de wereld. Een gemeenschap die niet in zichzelf opgesloten is maar van betekenis in de samenleving en die zich ook laat bevragen door die samenleving.

Natuurlijk horen in een solidaire gemeenschap man en vrouw allebei hun plek te hebben. Mijn jongste dochter vroeg laatst bij het scheppingsverhaal over Adam, Eva en de appel: "Hé waar is de vrouw?" Dat vrouwen niet zichtbaar zijn, is een geschiedenis die we met ons meedragen. Ook in de praktijk zie je niet altijd gelijkwaardigheid. Ik heb strijd bare vrouwen gezien die hun plaats niet kunnen innemen. Gelukkig zijn er ook veel vrouwen die dat wel kunnen doen.

Mensen met een Missie wil de kracht van lokale gemeenschappen versterken. Ze kunnen een beroep

op ons doen voor financiële steun, maar ook om tijdelijk iemand uit te zenden. Initiatief ontstaat bij de mensen zelf. Vaak zijn juist vrouwen de dragende krachten en bruggenbouwers van een gemeenschap. Zij kunnen goed verbanden leggen en het belang van de gemeenschap voorop stellen. Daar sluiten we wel op aan, op die kracht.

Soms is er geen aandacht voor de activiteiten van vrouwen. We gaan steeds uit van de mogelijkheden ter plaatse, we zijn er alert op en stellen er vragen over. Op die manier willen we introduceren dat vrouwen een kans krijgen, dat ze eens het woord kunnen nemen in de kerk, dat hun initiatieven worden gehoord. Ook hebben we speciale aandacht voor vrouwen als slachtoffers van seksueel geweld, in de vorm van begeleiding.

Laatst zeiden ze in de Filipijnen over mij: ja ze is ook een Maria-vereerster. Ik ben vroeger vaak in Lourdes geweest, en ga nu ook regelmatig. Mijn afstudeeronderwerp was Maria in Mexico (de maagd van Guadalupe). Het

mooie is dat Maria een figuur is die veel vrouwen kracht geeft om hun plek in te nemen.'

De beeldvorming over haar of haar woorden in het Magnificat?

'Het Magnificat natuurlijk.

Wat mij typeert is dat ik een heel dankbaar mens ben. Het wordt ons ook gegeven. Een begrip als het Rijk Gods heeft er alles mee te maken. Enerzijds is dat het appel om ons in te zetten voor een andere wereld dan die waar we nu in leven. Tegelijkertijd is het maken van een andere wereld gelukkig niet in onze macht. Het is ook genade.'

Wat zou je een leuk resultaat vinden van je lezing?

'Waar ik vrouwen in Nederland bij zou willen betrekken is dat we ons blijven realiseren dat de wereld groter is dan ons eigen land. Die verbondenheid met wat vrouwen wereldwijd tot stand brengen, wil ik graag laten zien. Maar ik vind het vooral een eer dat ik de lezing mag houden!

Zuster Stella en het recht van de armsten op Mindanao

Mensen met een Missie werkt al jaren samen met SAMIN, de Sisters Association in Mindanao, waarin verschillende congregaties verenigd zijn. Deze zusters zetten zich op allerlei manieren in voor de armste bevolkingsgroepen. Een van hen is zuster Stella, een energieke jonge vrouw. Zij ondersteunt lokale gemeenschappen die opkomen voor hun recht om op hun eigen grond te blijven leven.

Mindanao is het op een-na-grootste eiland van de Filipijnen. Er woedt al honderden jaren een bittere onafhankelijkheidsoorlog tussen de moslimminderheid en de Filipijnse overheid. Soms lijken onderhandelingen succesvol te worden, maar dan laait het

Manon Vanderkaa, midden tussen drie zusters van SAMIN en collega Marjolijn Eshuis

geweld weer op. De moslims, christenen en inheemse volken van Mindanao staan elkaar regelmatig naar het leven. De spanningen zijn niet los te zien van de oprukkende mijnbouw op het eiland. Grote buitenlandse ondernemingen beroven met toestemming van de overheid en onder bescherming van het leger het eiland van haar vele bodemschatten. De natuur wordt aangetast: de bergen worden ontbost en het water raakt vervuild. De lokale bevolking wordt van haar grond verdreven, mensen verliezen hun bestaansgrond en de onderlinge spanningen lopen verder op.

Zuster Stella steunt de lokale gemeenschappen bij hun protest, bijvoorbeeld tegen een mijnbouwonderneming die met een vervalste licentie de bewoners probeert te verdrijven. De Filipijnse overheid is niet gediend van de inspanningen van zuster Stella. In februari van dit jaar werd zij 's nachts opgepakt door de politie en urenlang onder schot gehouden. Dankzij bemiddeling van SAMIN kwam zuster Stella vrij. Begin september had ze een auto-ongeluk onder verdachte omstandigheden. Zuster Stella weet dat zij op de dodenlijst van het leger staat: 'Maar ik kan toch niet toekijken als ons eiland wordt vernietigd en de armste bewoners het slachtoffer worden?'

Informatie over hoe u zuster Stella en de andere zusters van SAMIN kunt steunen via Mensen met een Missie vindt u op www.mensenmeteenmissie.nl.

Jubileum Unie NKV

Eigenlijk bestaat de Unie Nederlandse Katholieke Vrouwenbeweging 51 jaar. Vorig jaar stond het werk van het bestuur echter in het teken van de nieuwe structuur van de Unie NKV. Nu dat proces succesvol is afgerond hebben we alle reden om met wat vertraging ons jubileum te vieren. Op het programma staat de lezing van Manon Vanderkaa, directeur van Mensen met een Missie en het concert van Agora Kamermuziek.

We hebben echter ook plannen voor een tentoonstelling met een aantal hoogtepunten uit de nationale en internationale geschiedenis van de Unie NKV. Bovendien zullen er tafels gereed staan waarop alle aangesloten organisaties zich kunnen presenteren. Een goede gelegenheid om kennis te maken met elkaars activiteiten, om te ontdekken wat gemeenschappelijk is, en om nieuwe vormen van samenwerking te verkennen. We hopen op een gedenkwaardig en bijzonder feestelijk feest!

Tijd en plaats:

7 november 2009, 10.30-16.00u,
Bezinningscentrum Titus Brandsma
Memorial, Stijn Buijsstraat 11 in Nijmegen.

Opgave uiterlijk 25 oktober 2009 bij
unienkv@knr.nl of tel. (073) 69 21 317.

Kosten: € 15 (incl. lunch).

Russische meesterwerken en vakvrouwschap uit de Nederlanden

Een heerlijke mix van klassieke en licht-klassieke muziek, dat brengt het AGORA Kamermuziek Ensemble in het middagprogramma van 7 november. Geïnspireerd op herkenbare volksmuziek uit Rusland en de Nederlanden vragen de musici aandacht voor ons cultureel erfgoed.

De passie, beleving en levensweg van vrouwen staan centraal in onder andere de sonnetten van Maria Stuart, *Queen of Scots*. Zij was ooit voorbestemd tot een groots bestaan. Door de omstandigheden en de keuzes die ze gemaakt heeft, kijkt ze na 19 jaar gevangenschap de dood in de ogen. Vijf gedichten zijn meesterlijk

op muziek gezet door R. Schumann.

In wisselende samenstelling voert het AGORA Kamermuziek Ensemble verder werk uit van mannelijke en vrouwelijke componisten: S. Rachmaninoff, N.A. Rimskij-Korsakov, A. Cramer, A. Oomen en A. Venema. Een muzikale beleving die ons meeneemt langs melancholie naar een uitbundig optimisme.

Het Agora Kamermuziek Ensemble bestaat uit Ton van den Berg (klarinet, basklarinet), Olga Kudryashova (piano), Gery Vermeulen (mezzo sopraan) met medewerking van Kees Vermeulen (harmonica).

Ans Huijbregts-Krijnen, geboren in Amersfoort op 23 januari 1947, is getrouwd met Pierre en samen hebben ze 2 zonen en 1 dochter.

‘Ze zijn alle drie getrouwd en er zijn 7 kleinkinderen. De oudste zoon en vrouw en 4 kleinkinderen zitten helaas in Australië. Maar dit geeft een goed excuus voor een van mijn hobby’s.

Na mijn opleiding als coupeuse ben ik enkele jaren werkzaam geweest in de confectieverkoop. Toen dit mij niet meer beviel, ben ik tot mijn trouwen in de bejaardenverzorging gaan werken. Direct hierna zijn Pierre en ik samen twee jaar werkzaam geweest in Oost-Kameroen via de Stichting Nederlandse Vrijwilligers (SNV). Ik gaf les in koken en kleding maken binnen een opleiding voor meisjes. Daarnaast mocht ik dorpswerk doen. Terug in Nederland was ik er voor mijn gezin. Wel heb ik als vrijwilliger veel gedaan voor de school van de kinderen. Omdat ik graag zing, ben ik bij het kerkkoor gegaan. Daarvan ben ik nu al meer dan 30 jaar voorzitter.

Vanaf 1985 tot 1995 heb ik een agentschap van de CVB-Bank aan huis gehad, dus ik heb me bekwaamd in financiële advisering. Mijn man heeft in 1999 als bestuurslid van de Stichting RK Begraafplaatsen Amersfoort de gehele administratie heropgezet. Daarna heeft het bestuur mij aangesteld als administratrice. Onze huidige huisvesting hebben we mede te danken aan deze functie.

Om mijn horizon te verbreden heb ik een toerustingscursus via het dekenaat gevolgd. Begin 2000 ben ik lid geworden van het Katholiek Vrouwengilde Amersfoort. Daarvan ben ik nu al weer 4 jaar voorzitter. Via mijn afvaardiging naar de provinciale commissie van het KVG fungeer ik daar tevens als penningmeester. Mijn hobby’s zijn onder andere handwerken, kleding maken, lezen, wandelen en met vakantie gaan. Al met al ben ik lekker bezig. Ik heb dus even na moeten denken of ik deze functie er nog wel naast kon hebben. Het lijkt me echter erg leuk om op dit niveau wat nieuws te ondernemen. Met wat (computer)ondersteuning van mijn echtgenoot ben ik ervan overtuigd dat dit zal lukken.

Ik hoop op een leuke samenwerking met het bestuur en u allen in de komende tijd bij de Unie.’

Katholieke vrouwen en de media

Zomercursus van Andante, 13-17 juli 2009

'Start a rumour, verspreid een gerucht of roddel, gebruik humor en evalueer'. Jim McDonnell, director of advocacy, een soort superambassadeur voor Signis (katholieke wereldorganisatie voor communicatie) begint bij de basis op de Summer School in Hoddesdon (Engeland). Op deze mediatraining van Andante, de Europese Alliantie van katholieke vrouwenorganisaties, zijn bijna 60 vrouwen aanwezig. Ze komen uit Engeland, Duitsland, Nederland, Frankrijk en Zwitserland, maar ook uit Bosnië-Herzegovina, Hongarije, Letland, Roemenië en Slowakije.

De katholieke kerk heeft een imago probleem, en vrouwen die in de kerk actief zijn ook. Franziska Schawalter, PR-functionaris bij de Schweizerischer Katholischer Frauenbund, heeft vergelijkbaar werk voor een andere organisatie gedaan en merkt het verschil wanneer ze nu contact opneemt met de pers. Uit Oost-Europa komen dezelfde geluiden. Als het woord 'katholiek' eenmaal gevallen is, nemen journalisten het nieuws niet meer serieus. *Public relations* gaan over reputatie, zegt Jim McDonnell. Reputatie is alles wat je bent en doet, en dat is niet hetzelfde als wat je wilt zijn. Als je organisatie een auto is, hoe ziet die er dan uit? Het beeld dat anderen van je organisatie hebben is belangrijk, evenals het beeld dat je wilt produceren en het publiek dat je wilt bereiken. Welke media passen daar bij? Een persbericht is een middel maar je kunt ook een gerucht verspreiden of een roddel vertellen.

Sandra Herbert (producer bij de BBC en boerin) probeert ons wantrouwen weg te nemen over het gebrek aan nuances in de media. Jezus' boodschap bestond ook uit oneliners en verhalen. In de aansluitende workshop *When a reporter calls* informeren Sandra Herbert in de Engelse, en de andere mediadeskundigen Françoise Vintrou, Kathrin Sebens en Franziska Schawalter in de Franse en Duitse taalgroepen, over de werkwijze van vooral lokale media. Ze zijn minder sensatiebelust en zitten vaak dringend om kopij verlegen. Wanneer je je best doet op een

persbericht, zorg dan ook voor goede bereikbaarheid en duidelijke procedures in je organisatie. Als er dan een journalist belt... kun je haar of hem goed voorbereid helpen met de juiste informatie.

Kruisje

's Avonds probeert filmcriticus Peter Malone MSC aan de hand van filmfragmenten ons te leren om op verschillende manieren te kijken: wat zien we, wat denken we, wat voelen we? Beelden zijn indringend, maar ze worden gemaakt. Bij de video over een vrouw die thuis een abortus moet laten verrichten (uit *If these walls could talk*), blijkt ondanks zijn aanwijzingen ons gevoel toch veel heftiger dan onze blik. Eigenlijk hebben we haast niets gezien, niet de hoed en bril die de mannelijke aborteur onpersoonlijk maakt, nauwelijks het kruisje om haar hals. We krijgen buikpijn van de film en Peter Malone zegt dat mannen zich niet op dezelfde manier identificeren met de vrouw... Zo verschillend reageren mensen op een beeld. Verschillend zijn ook de ideeën over abortus en mannelijk priesterschap van West- en Oost-Europese vrouwen. In het onofficiële gedeelte komen voorzichtige discussies op gang. Bijzonder is dat de sfeer zo liefdevol blijft. 'Ik begrijp wat je bedoelt, ik hoor wat je zegt, maar ik ben het niet met je eens'. En tot

slot tekent mijn discussiepartner een kruisje op mijn voorhoofd. Als dat geen vrouwelijke zegen is!

Aardbeien met slagroom

De volgende morgen krijgen we de theorie aangereikt om ons eigen verhaal te maken en vervolgens gaan we gewapend met (film)camera's naar het Margaret Beaufort Institute in Cambridge. Dit instituut is in 1993 opgericht voor vrouwen die zich in theologie specialiseren en heet naar de grootmoeder van Hendrik VIII. Zij heeft veel geld geschonken aan de universiteit van Cambridge. In de tuin van het instituut geniet ons internationaal gezelschap van een Engelse thee met gebak, aardbeien en slagroom. Er worden de prachtigste plaatjes geschoten.

Thee bij het Margaret Beaufort Institute

Op de laatste dag van het programma krijgen we opnieuw gereedschap aangereikt, dit keer om te spreken in het openbaar en

om kernachtige zinnen in de microfoon te zeggen. Intussen werkt ons groepje, met Maija uit Letland, Zsuzsanna uit Hongarije en Snjezana uit Bosnië-Herzegowina, koortsachtig aan onze presentatie. Gelukkig zijn wij goed genoeg om het certificaat van de *Summer School* te ontvangen uit handen van Andante-voorzitter Marie-Louise van Wijk.

En dan is het tijd om terug te reizen naar Londen. Snjezana biedt aan dat ik met haar groepje een taxi deel... pas onderweg zegt ze iets over de angst ten tijde van de strijd in voormalig Joegoslavië.

Eerder heb ik geen woorden voor die vraag gevonden... Zegt ze er iets over omdat er nu pas rust en gelegenheid voor is? Of omdat het vertrouwen is gegroeid? In ieder geval is mijn beeldvorming versterkt: katholieke vrouwen hebben een groot hart. Tot slot nog een roddel: er is sprake van een vervolg van deze *Summer School* voor Nederlandse vrouwenorganisaties. Dus houd je oren wijd open!

Joanne Seldenrath nam deel aan de Summer School als secretaris van de Unie Nederlandse Katholieke Vrouwenbeweging.

Dit artikel is ook verschenen in de Nieuwsbrief van de Oecumenische Vrouwensynode (www.vrouwensynode.nl).

Wetenswaardig

Open Studiedagen Catharina Halkes / Unie NKV Leerstoel Religie en Gender

De data van de Open Studiedagen zijn gewijzigd. Het Instituut voor Feminisme en Christendom houdt ze nu op **5 februari, 26 maart en 21 mei 2010**.

Het thema is: 'Volksreligie en nieuwe religieuze bewegingen: vrouwen-domeinen?' Lezingen worden gegeven door Grietje Dresen, Maaïke de Haardt, Lieve Troch e.a.

Plaats en tijd:

Radbouduniversiteit

Nijmegen,

Collegezaalencomplex zaal 2;

10.30-16.00u. Informatie:

openstudiedagen@rs.ru.nl of

(024) 36 121 68.

Kosten: € 16 per dag,

€ 39 voor drie dagen.

Zusters in Sri Lanka

In juni gaf onze Nieuwsbrief informatie over de zusters Canice en Immaculate die vrouwen in de Tamilkampen in Sri Lanka probeerden te helpen. In het KNR-Nieuws stond dat op hun bankrekening bijna € 30.000 is binnengekomen. De zusters hebben terugschreven hoe blij ze daarmee zijn en hoeveel ze daarmee kunnen doen!

Geloven in mensenrechten

De Unie NKV heeft in juni een verklaring over mensenrechten en religie ondertekend.

Deze verklaring is opgesteld tijdens de internationale

interreligieuze conferentie *Faith in human rights* in het Vredespaleis te Den Haag (december 2008).

Religieuze leiders hebben toen beklemtoond dat religie een inspiratiebron is voor de rechten van de mens. Ze beloven om concepten van vrede, veiligheid en ontwikkeling te bevorderen die bijdragen aan de millennium-doelstellingen. Ze willen hun religieuze gemeenschappen aanmoedigen om binnen en buiten hun gemeenschap sterker betrokken te zijn bij mensenrechten, en interreligieuze samenwerking te stimuleren.

De lezingen van deze conferentie zijn gepubliceerd in *Faith in human rights*. Sprekers waren onder andere Samuel Kobia (algemeen secretaris Wereldraad van Kerken), Mona Polacca (oudste Havasupai, Hopi en Tewa), Zhi-Wang Lee (voorzitter Taoïstische Missie Singapore) en Gerard de Korte (bisschop van Groningen).

Bestellen via het secretariaat van Justitia et Pax, info@justitiaetpax.nl, telefoon (070) 3136 800.

Prijs €9,50 incl.

verzendkosten. De volledige Nederlandse tekst van de verklaring kunt u vinden via de site www.justitiaetpax.nl.

*Geloven in
Mensenrechten*

Strijd tegen mensenhandel

In de vorige Nieuwsbrief stond de brief van de Unie NKV aan politici, naar aanleiding van de dag 'loverboy / pooierboy' (4 februari 2009). Minister van Justitie Hirsch Ballin heeft op 3 juli onze brief beantwoord.

Mede namens de ministers en staatssecretarissen van Justitie, BZK, OCW en VWS wijst hij op de Taskforce Aanpak Mensenhandel uit 2008. Mensenhandel heeft de hoogste prioriteit bij het Openbaar Ministerie en de politie. In dat kader heeft hij regelmatig overleg met OM en politie; een korpsmonitor volgt de effectiviteit van de aanpak binnen de verschillende regiokorpsen.

Wat betreft de mogelijkheden dat daders gedwongen worden om hun winst af te dragen aan de slachtoffers wijst hij op het Juridisch Loket en het Schadefonds Geweldsmisdrijven. Een aanvraag bij het laatste wordt meestal verhaald op de dader. Het is 'staand beleid om ... mensenhandel financieel te rechercheren', ook om de dader zijn onrechtmatig verkregen voordeel te ontnemen. Hij erkent dat er in Nederland onvoldoende opvang is voor vrouwelijke en mannelijke slachtoffers van vrouwenhandel. De staatssecretarissen van VWS en Justitie werken op dit

moment aan een pilot om hen onderdak te kunnen bieden.

Ten slotte vroeg de Unie NKV om projecten op middelbare scholen. Seksuele weerbaarheid is een speerpunt van het beleid van staatssecretaris Bussemakers (VWS), met lespakketten, een campagne en een website voor jongeren: www.sense.info. Minister Plasterk heeft onderzoek laten doen naar de seksualisering van de samenleving. Inzichten uit die inventarisatie en eventuele maatregelen zullen verwoord worden in een brief over seksuele gezondheid aan de Tweede Kamer (door staatssecretaris Bussemakers, mede namens minister Klink).

De volledige tekst van deze brief vindt u op www.unienkv.nl.

Derde Europese dag tegen mensenhandel

*...Vandaag, op deze dag,
staan wij stil bij mensen
die verhandeld worden als
koopwaar:
jonge mensen, kinderen zelfs,
van wie het leven vaak niet meer
waard is
dan dertig zilverstukken.*

*Wij geloven, zorgzame God,
dat U hen niet zult vergeten,
dat hun namen geschreven staan
in de palm van uw hand.*

*Overtuig ons ervan,
dat ook wij een taak hebben
in een wereld waar de markt
niet alleen de prijs van koffie,
maar ook die van mensen
bepaalt...*

Deze tekst is een deel van een gebed dat u kunt vinden op de site van de Stichting Religieuzen tegen vrouwenhandel (SRTV). De SRTV, Mensen met een Missie en Cordaid hebben gezamenlijk het initiatief genomen om op **18 oktober** in alle kerken aandacht te vragen voor de oorzaken en de

gevolgen van internationale mensenhandel. Op de website staan ook bijbelteksten en liturgiesuggesties. Informatie: www.srtv.info, srtv@srtv.info of tel (073) 615 44 44.

Wetenswaardig

Wereldvoedseldag

Goed te eten in 2050?

Het ministerie van LNV en Wageningen UR hebben een bijeenkomst georganiseerd over de vraag hoe de mondiale landbouw iedereen in 2050 een goed bord eten kan geven. Uitdagingen zijn de klimaatveranderingen, de schaarste aan land en water en de noodzaak om de voedselproductie te verdubbelen. De middag is bedoeld voor mensen uit bedrijfsleven, overheid, maatschappelijke organisaties en lokale groepen. Er zijn presentaties van Wageningen UR, het Wereld Natuur Fonds, een forum met Plan Nederland en Oxfam Novib, ICCO / Kerk in Actie, FNV Bondgenoten en mensen uit het bedrijfsleven.

Tijd en plaats: 16 oktober, 14.00-17.30u in Mammoni, Mariaplaats 14 in Utrecht (vlak bij het station).

Informatie tel (070) 318 44 44 (Mariëtte van Amstel) en www.wereldvoedseldag.nl.

Doorgestuurd door de

Nederlandse Vrouwenraad

Voedsel en spiritualiteit

'Voedsel is in die zin uniek, dat het ons instrumenten aanreikt om het

meest simpele hapje te verheffen tot het domein van het spirituele en het heilige' (D. Altman, *Art of the Inner Meal*, 1999). Naar aanleiding van Wereldvoedseldag over 'voedsel in crisistijden' wil de Graalbeweging Nederland verbanden leggen tussen ons voedsel en het milieu, de armoede in de wereld, de producenten en religie en spiritualiteit.

Tijd en plaats: 16 oktober, 10.30-19.00u, Graalhuis Utrecht.

Begeleiding: Anne van den Berg, Didine Petit en Mienieke Hage.

Aanmelden voor 5 oktober.

Voor activiteiten bij u in de buurt, of als u zelf iets organiseert: www.wereldvoedseldag.nl.

Meer activiteiten van Graalbeweging Nederland

Alle activiteiten behalve de pelgrimstocht vinden plaats in het Graalhuis: Nieuwegracht 51 in Utrecht. Informatie: tel (030) 2333 640 (di 10.00-18.00u) of (06) 104 400 94. Of via emailadres en site: degraal@planet.nl, www.degraalbeweging.nl.

Filmgesprekken over *Hable con ella* (9 oktober), *Doubt* (6 november), *De Poolse bruid* (11 december). Begeleiding: Carla van Thiel en Hélène Leijendekkers. *Tijd:* 18.45-21.15u. Aanmelden voor 5 oktober.

Pelgrimstocht langs de Kromme Rijn (maximaal 16 km). *Tijd:* 3 oktober, 10.00-16.00u. Aanmelden voor 28 september.

Liederen van Hadewijch. Onlangs verscheen het boek *Liederen van de middeleeuwse mystica Hadewijch*. Dit bevat de oorspronkelijke tekst van de 'strofische gedichten' en vier cd's. Daarop worden de liederen gezongen – op melodieën die de musicoloog Louis Peter Grijp heeft gevonden – en voorgedragen. Kunnen deze minneliederen ook ons nog boeien? Twee keer een dagdeel luisteren en lezen.

Begeleiding: Hélène Leijendekkers.

Tijd: 5 en 12 oktober, 15.00-17.00u. Aanmelden voor 28 september.

Sacrale dans. Op drie middagen gaan we ons al dansend verdiepen in de tijd van verwachting van advent. Begeleiding: Elisabeth Breewel.

Tijd: 4, 11 en 18 december, 13.30-16.00u. Aanmelden voor 23 november.

Mariëburgvereniging

Op 31 oktober organiseert de Mariëburgvereniging het congres **Vrijheid en verantwoordelijkheid**. De achtergrond is een zoektocht naar argumenten om in eigen kring een discussie aan te gaan over ethische normen en het leergezag van de rooms-katholieke kerk. De uitspraken die dit voorjaar onder andere vanuit het Vaticaan zijn gedaan over euthanasie en abortus, zijn meer zedenpreek dan barmhartigheid. Moeten gelovigen hierover zwijgen of praten? Hoe staat het met het eigen geweten en met de eigen verantwoordelijkheid van mensen?

Inleiders zijn auteur en filosoof Désanne van Brederode en prof.dr. Paul van Tongeren (wijsgerige ethiek). 's Middags wordt gedebatteerd in de vorm van het lagerhuisdebat onder leiding van de oprichter van de debatacademie Gijs Weenink.

Tijd en plaats: 31 oktober, Zalencentrum Regardz Eenhoorn in Amersfoort.

Informatie en aanmelding: www.mariëburgvereniging.nl.

Aletta nu!

Het heette Internationaal Informatiecentrum en Archief voor de Vrouwenbeweging (IIAV), en het verzamelt nog steeds (beeld)materiaal van de vrouwenbeweging. Sinds 11 augustus 2009 heet het Aletta, naar voorvrouw Aletta Jacobs. De internetsite is: www.aletta.nu.

Wetenswaardig

Vrouw en Kerk in Samenleving / Febe

Informatie: tel (033) 494 8642 (Odile Beckers).

Donderdagavond 29

oktober speelt 'de Zevende Hemel' het toneelstuk *Wij, Esther*. Het is een voorstelling vol beweging en humor waarin Esther, uit het bijbelverhaal, voor moeilijke dilemma's komt te staan. Zal ze kiezen voor haar eigen leven en veiligheid of voelt zij zich verbonden met het hachelijke lot van haar volk? Deze toneelavond met nagesprek wordt georganiseerd door de werkgroepen 'Multiculturele Samenleving' van de Raad van Kerken Leusden en 'Vrouw in Kerk en Samenleving' van de St Jozefparochie.

Plaats: Evangelisch Centrum, Larikslaan 14, in Leusden. Van deelnemers wordt een vrijwillige bijdrage gevraagd.

Op 14 november wordt een meditatieve viering gehouden rond de vriendschapsicoon uit Taizé. De viering wordt voorbereid door vrouwen van de VKS-groep uit Leusden en van het Brandpunt en de Henricusparochie in Amersfoort. De vriendschapsicoon trekt vanuit Taizé op een pelgrimage van vertrouwen de wereld door. De afbeelding weerspiegelt de woorden van Christus 'Jullie zijn mijn vrienden'.

Plaats: St. Jozefkerk, Hamersveldseweg 51, Leusden.

Allerheiligenberaad

Dit jaarlijks overleg van katholieke maatschappelijke organisaties in Nederland wordt georganiseerd door het Katholiek Netwerk (Verband Katholieke Maatschappelijke Organisaties). Thema: Religie in het publieke domein.

Plaats en tijd: Norbertinessen-klooster Sint-Catharinadal in Oosterhout, 12 november.

Informatie:

www.katholieknetwerk.nl.

Fier en Zijwind

Het tijdschrift *Fier* staat in haar herfstnummer stil bij 'de erfenis van religieuzen (v)' en bevat onder andere een bijdrage van Esther Geertsma (lid van de Commissie Overleg Bisschoppen) over haar bezoek aan de Elisabethzusters in China. Een nummer kunt u bestellen bij het Boekencentrum: abonnementen@boekencentrum.nl of tel. (079) 362 8628.

Samen met de oecumenische studentengemeente in Utrecht (EUG) organiseert het tijdschrift de derde FIERlezing: 'Her-denken. Van feminisme naar femanisme?' Roos Wouters, publiciste en columnist van *Opzij* en aanvoester van het New Girls Netwerk bij Women Inc. licht haar term 'femanisme' toe. Mirjam Westen, curator van het Gemeente Museum in Arnhem, laat beelden zien van de tentoonstelling *Rebelle. Kunst en Feminisme 1969-2009*. De zaal krijgt gelegenheid om deze verschuivende rolpatronen in maatschappij en kunst te doordenken, ook voor kerk en religie. Neem voor dit gesprek tussen de generaties je moeder, tante, dochter of nichtje mee!

Plaats en tijd: Janskerk te Utrecht, 13 november, 13.30-17.30u.

Aanmelden:

giselahoewe@xs4all.nl.

Ook *Zijwind* organiseert een bijeenkomst om het 25-jarig bestaan te vieren. Thema: De ideale vrouw. Geertje de Vries, onlangs gepromoveerd op het gebruik van kunst in catechese-methoden, laat zien hoe in de kunst over de ideale vrouw wordt gedacht. Theologe en danser Riëtte Beurmanjer laat zich inspireren door het Hooglied.

Plaats en tijd: 's-Hertogenbosch, 21 november. Informatie:

www.aksa.nl/zijwind.html.

Vrouwen voor vrede

Vrouwen voor vrede houdt haar landelijke dag op 21 november in Amersfoort. Het thema is kernwapens. Meer informatie: Secretariaat Vrouwen voor Vrede, Postbus 963, 3800 AZ Amersfoort, tel (033) 46 22 755 (do). E-mail: vrouwenvoorvrede@antenna.nl.

Wij, tussen Israël en Palestina

Op 12 september is de 21^e Nationale Vredesdag Religieuzen geweest. Dit jaar koos de commissie vredesvraagstukken voor de actualiteit omdat de vragen over de verhouding tussen Israël en Palestina levensgroot binnenkwamen: Wat gebeurt daar eigenlijk? Hoe is het zo gekomen? Wat doet deze spanning met mensen en met hun waardigheid? Waar staan wij? Informatie kwam van mevrouw Ghada Zeidan, een Palestijnse vrouw en moeder, die haar leven inzet voor vrede en voor onderlinge contacten. Zij is verbonden aan de Stichting United Civilians for Peace. Een verslag van deze dag kunt u opvragen via s.hobeijn@knr.nl.

Dekaloog van Kieslowski

Eind jaren 1980 maakte de Poolse cineast Krzysztof Kieslowski (1941-1996) een filmcyclus voor de Poolse televisie, gebaseerd op de Tien Geboden: *Dekaloog*. De cyclus toetst de waarde van de tien geboden aan en in de moderne tijd. Daarbij is de Sinaiwoestijn waar Mozes de geboden optekende, vervangen door een betonstad, een moderne woonwijk in Warschau. De reeks wordt gezien als een exponent en discussiestuk van het 'nieuwe geloven'.

Onlangs verscheen een Nederlands ondertitelde editie op DVD. Prijs: € 69,90 incl. verzendkosten.

Informatie: Moskwood Media, tel. (023) 5511 247, info@moskwood.nl of www.moskwood.nl.